

Delovna nesreča v Cinkarni

Delovne nesreče so v naših tovarnah dokaj pogoste, ponekod zaradi slabih delovnih pogojev, največkrat pa zaradi neprevidnosti ljudi. V preteklem tednu se je v obratu valjarna v Cinkarni v Celju zgodila težka delovna nesreča.

25-letni ANDRIJA KALEM, delavec iz Celja, je med malico dopoldne popravljal gumijasto cev, skozi katero teče hladilna voda na sklopko valjčnega stroja za valjanje pocinkane pločevine. Stroj je bil v obratovanju. Gumijasta

cev se je pričela ovijati okoli osi in leve roke delavca. Tako je Kalemu ovilo roko okoli osi in mu jo odtrgalo v ramenu. Stroj je imel zaščitno mrežo, vendar je Kalem potisnil roko skozi njo do gonilne osi. Poškodovanega Kalema so takoj odpeljali v celjsko bolnišnico.

Verjetno gre za neprevidnost delavca samega, za kratak neprevidni trenutek, zaradi katerega pa bo moral nesrečni mladenič biti vse življenje invalid. —čar

Samo most čez prepad je premalo

KOMENTAR

Pretekli teden so v prilogi časnika »KOMUNIST« natisnjene teze »o nekaterih aktualnih idejno-političnih vprašanjih družbenih dejavnosti in njihove povezave z gospodarstvom«. To besedilo je namenjeno kot vodilo za široko javno razpravo pred tretjo sejo občinske konference ZK v celjski občini.

Poročali smo že, da je teze pripravila posebna skupina iz vrst komisije za idejno-politična vprašanja, ki se je potem razširila na več področnih skupin, le-te pa so zbrale izhodiščno gradivo za teze iz obilice gradiva, ki je nastajalo v bližnji preteklosti na sestankih in konferencah organizacij ZK s področja prosvete, kulture, zdravstva in drugih družbenih dejavnosti. No, širina problematike je dovolj jasno razvidna iz teze, ki so dostopne ne samo

vsakemu komunistu, marveč vsakemu zainteresiranemu občanu.

V širših razpravah o osnutku tez, ki so potekale ob njihovem nastajanju v nekaterih organizacijah ZK in v okviru občinskega komiteja, je bil večkrat izražen pomislek, da so teze premalo konkretne. Ravno to, da teze niso preveč obremenjene z ilustrativnimi primeri, je dejavnik, da so bile razprave že sedaj zelo živahne in konkretne.

Od široke javne razprave pričakuje komisija, ki je nosilec priprav za 3. sejo občinske konference ZK, poglobljeno odkrivanje vzrokov za prepade, ki je v praksi in v pojmovnem vrednotenju povzročil razlikovanje med »gospodarsko« in »negospodarsko« sfero. To vprašanje sto-

pa sicer pozno, vendar še vedno pravočasno v ospredje politične misli in akcije. Če bomo dodobra spoznali vse objektivne povzročnike nastalih razmer, če bomo spoznali tudi subjektivne enostranosti, bo storjen velik korak naprej. V tezah zelo pogosto beremo, da je treba prepade, ki je iz različnih vzrokov nastal med sfero gospodarstva in družbenimi dejavnostmi, premostiti. Toda premostitev naj ne pomeni le ozko povezavo med obema sferama. To pa bi bilo premalo. Treba je prepade »zasutiti«, zve med enim in drugim je v pojmovnem in vsakodnevem praktičnem pomenu neustreznost. Obe sferi nista samim sebi namenjeni, boljše življenje in popolni osvojitvi delovnega človeka, oboje sta enako važni sredstvi pri ustvarjanju celovite

osebnosti posameznika in celotne družbe na samoupravni podlagi.

Težav, ki jih čutimo vsak dan v proizvodnih in ostalih delovnih organizacijah, ne bomo mogoče čez noč odpravili. Še tako izostrena zavest ne more preseči okvirjev, ki jih mu di ekonomska osnova. Toda če bodo odstranjene pojmovne pregrade, bo nadaljna polnila. Mnogo lažje je, če delovni ljudje v gospodarstvu in družbenih dejavnostih težave enih in drugih ne ločujejo — nevdržno je že postalo, da sta se obe sferi vse pogostejše začeli oboježevati z oči, ki, da ena živi na račun druge, da ena ustvarja druga ne, da ta ne more naprej, ker je druga ne razume in ne podpre.

Torej ne most čez zvezojoči prepade — prepade je treba zapreti. J. KRASOVEC

MALA ANKETA

TOKRAT OB BRASLOVŠKEM JEZERU

Če je poleti privlačno za kopalce in ribiče ter za vse tiste, ki iščejo na njegovem bregu ali v bližnjem gozdičku oddih in razvedrilo, je Braslovško jezero tokrat postalo mikavno tudi v zimskem času. Prvo hitrostno tekmovanje motorjev na zamrznjenem jezeru je pokazalo, da so imeli domačini in člani avto moto društva Hmeljar v Zalcu posrečeno roko. Led je prebit, pa ne na jezeru, marveč v odločitvi, da postanejo moto dirke vsakoletna prireditve. Če se je prvič, navzlic slabemu vremenu — zbralo okoli jezera pa tudi na njem okoli tri tisoč ljudi, potem smo glede prihodnosti več kot optimistični.

Zamrznjeno jezero je bilo tokrat več kot gostoljubno. Čeprav je njegovo ozračje paralo ropotanje motorjev in četudi je bil zrak zaradi močnih benzijskih hlapov prej podoben zraku v operacijski sobi, jezero ni zatajilo. In tudi tokrat, ko so se v njegovo ledeno skorjo zarili dolgi želji, je vzdržalo do konca.

Ledena skoraja je bila tokrat debela od 22 do 24 cm. Vsekakor dovolj, da je vzdržala ves pritisk.

In prav to prireditev smo tokrat izbrali za našo malo anketo.

NA STARTU. Tu so ves promet in celotno tekmovanje urejali člani avto moto društva Slander iz Celja. Starter in vodja tekmovanja je bil tov. Dolar. Nam sicer kaže hrbet, pa navzlic temu, pogledimo, kako je ocenil braslovško prireditev.

Pozdravljam pobudo domačinov in Zalčanov, da so se odločili za to prireditev. Lahko rečemo, da je lepo uspela, če pa bo prihodnje leto na voljo več sredstev, bo udeležba tekmovalcev številnejša. Škoda, da si Celjani kaj takega ne morejo privoščiti.

VOZŃJA V DVOJE. Tokrat ni šlo zares. Očka je posadil sinca na motor in ga popeljal po jezeru preden je dal starter znak za začetek tekmovanja. Kaže, da sta bila zadovoljna oba.

AVTO NA JEZERU. Čeprav avtomobili tokrat niso tekmovali, se je na jezeru vendarle pojavil avstrijski voznik iz Gradca ter pokazal, da je tudi voznja štirikolesnim vozilom hitra in varna, seveda, če ima v gumah dolge in ostre žblje.

ALOJZ ARCAN tekmuje za celjsko avto moto društvo Slander. V dirkah z motorjem na ledu še nima bogatih izkušenj, zato pa ga bolj poznamo s cestnih hitrostnih dirk. Ko smo ga vprašali, kako je zadovoljen s četrtim mestom in prireditvijo, se je nasmehnil in dejal: vse je bilo v redu, zlasti še, ker imam šibkejši motor pa tudi očje gume.

JUNAK DIRKE je bil državni prvak Slavko Vesnjak iz Orehove vasi. Prireditev lahko samo pozdravimo, je ugotovil zmagovalac tekmovanja, škoda le, da je bil na progi tudi sneg. Če bi bil samo led, bi bila voznja hitrejša in varnejša. Toda navzlic temu moram organizatorjem samo čestitati.

Posnetki: Berni Strmčnik.
M. BOŽIČ

Parada harmonikarjev

15 let uspešnega, a skoraj nepriznanega dela

V nedeljo, 11. tega meseca ob 18. uri bo sekcija harmonikarjev priredila v Narodnem domu svojo petnajsto parad. Prireditve, ki pomeni nastop gojencev harmonikarske šole, nosi jubilejno obležje, saj bodo ob tej priložnosti proslavili petnajstletnico šole, ki deluje v okviru celjske Svobode.

Šola je bila namreč ustanovljena 1953. leta pod vodstvom Oskarja Leskovskega, ki ji je ostal zvest do današnjih dni. Tedaj jo je obiskovalo vsega šest harmonikarjev, ki so še isto leto priredili svoj prvi nastop na Spodnji Hudi. Kasneje je bilo učencev vedno več, pridružili pa so se ji tudi strokovni delavci, med njimi Boris Ferlinec in Ivo Umek. Danes obiskuje dnevne vaje 31 učencev, 29 pa je takih, ki so šolo že končali pa hodijo k vajam enkrat tedensko. »Te učence sem zadržal v zboru,« pravi Oskar Leskovšek, »da bi bili nekako koristno zaposleni, kar je pravzaprav tudi želja staršev.« In ko je stekla beseda o delu šole, je še dodal: »Naša šola je sicer amaterska, kljub temu pa hočemo dokazati, da lahko tudi v takšni obliki marsikaj naredimo. Z otroci je prijetno delati, saj kdor ljubi glasbo, ne more biti slab človek. In glasbi so v resnici predani; delajo z veseljem in zavzetostjo. Zal pa za naš instrument še vedno ni pravega razumevanja. Nerazumljivo je, kaj ko so lahko njegovo pravo vrednost spoznali recimo v Nemčiji ali kje drugje, kjer imajo celo visoke šole harmonikarjev, obiskujejo pa jih lahko gojenci, ki so že končali šolo iz klavirja. Seveda pa je naše delo trdo, kajti imamo pač navadne harmonike, zaradi česar je treba skladbe prirediti. Če bi bili pogoji s te strani boljši, bi lahko formirali simfonični orkester, kot ga imajo na primer v Nürnbergu, tako pa je še veliko težav. Toda prepričan sem, da bo tudi pri nas harmonika prodrla.«

To, da je tudi harmonika, ki velja sicer za naš narodni instrument, sposobna posredovati celo zahtevno glasbeno literaturo, so že večkrat

dokazali učenci harmonikarske šole. Tudi njihov program, s katerim se bodo predstavili na petnajsti parad, vsebuje gotovo zelo zahtevne skladbe, saj bodo med drugim izvajali Offenbachovo Barcarolo, Leharjevo Pesem Volge, Bachovo-Gounodovo Ave Marijo, Verdijev Zbor sužnjev in Mozarta. Poleg tega bodo seveda na programu skladbe domačih avtorjev, vsega skupaj 20 del.

Ne da bi se ob tej priložnosti spuščali v podrobnejšo obravnavanje dejavnosti glasbene šole, bi mogli vendarle reči, da ta šola vseskozi ni

bila deležna praktično najmanjšega priznanja, saj posluje s 400 tisoč starimi dinarji letno, zdržuje pa jo

dejansko le velika požrtvovalnost nesebičnih delavcev, v prvi vrsti Oskarja Leskovskega.

V počastitev praznika

Tudi letos bodo občani Slovenskih Konjic počastili svoj občinski praznik 12. februar na slovesen način. Delovni kolektivi bodo imeli dela prost dan — zato pa bodo delali v soboto — občinska skupščina pa je sklicala svojo slavnostno sejo. Odborniki se bodo zbrali v dvorani v KONUSU, kjer bo poleg slavnostne seje še kulturni spored, v katerem hosta sodelovala glasbena šola ter zreški in konjski pevski zbor. Ob tej priložnosti bodo v počastitev spomni na stotim frankolovski žrtvam

pomenovali prostor med kulturnim domom in sodiščem v Parku starih talcev, ki ga bodo nato začeli načrtno urejevati. Odborniki bodo obiskali vse partijske grobove na svojem območju. Tako bodo delegacije oddle v Spitališče, Vitanje in Zreče, štirindvajsetim občanom bodo na slavnostni seji podelili posebna priznanja za njihovo dolgoletno delo na vseh področjih. Nato bo v kulturnem domu otvoritev razstave Jožeta Horvata-Jakija in zvečer še nastop Slovenskega okleta.

Dr. ZVONIMIR LAMOVEC:

Kratek oris zgodovine psihiatrije

Če hočemo dobiti vpogled v katerokoli človeško dejavnost, moramo proučiti njeno zgodovino. Medicina se je začela s prvimi človekovimi prizadevanji, da bi spremenili tok naravnih dogodkov. Sprva je človek doživljal svet sanjsko, brez poznavanja vzročnih zvez, in vse, kar mu je bilo znano, si je razlagal s pomočjo dobrih in zlih duhov. Bolezni so povzročali po njegovem mnenju zli duhovi. Zato je razumljivo, da je bil prvi zdravnik svečenik, ki je bil najbolj poklican preganjati duhove. V medicini, ki se ukvarja s telesnimi obolenji, se je kmalu začelo uveljavljati izkustvo, ki je pregnalo demone. Ni pa bilo tako v psihiatriji (znanosti o zdravljenju duševnih bolezni).

Izkopanine pričajo, da so ljudem vrtali glave in verjetno iz njih preganjali duševnim bolnikom zle duhove. Ta svet demonov v medicini, zlasti v psihiatriji, ponekod obstoji še danes. Tako npr. Joruba plemo iz Nigerije pozna tri vrste bolezni: bolezni, ki imajo naravne vzroke in jih zdravijo z zelišči ali pa s pomočjo belih zdravnikov; bolezni, povzročene s čaranjem in preklestvom ljudi — čarovnikov; bolezni iz nadnaravnih vzrokov, ki jih povzročajo duhovi prednikov in božanstva. V drugem in tretjem primeru lahko pozdravi samo čarovnik — svečenik.

Prvi odpor proti tem pojmovanjem v medicini se je pojavil že v stari Grčiji. Veliki grški zdravnik Hipokrat je trdil, da božast ni nič bolj božja kot katera koli bolezen. Sedež človeške duševnosti so iskali v telesu, najpogostejše v srcu ali možganih. Tudi v odnos do duševnega bolnika so vnašali humanost, tako npr. priporočajo predvsem prijetno okolje in blagohotno postopanje z njimi. Zadnji dobitnik duševnih bolnikov v starem veku je bil veliki rimski zdravnik Galen. Po njegovi smrti pa se je začelo mračno obdobje, ki je trajalo tja do 18. stoletja. Nemajhno krivdo za to žalostno povest ima krščanska cerkev, ki je v tistem času povsod iskala satana. Že leta 430. pr. n. št. etjem so začeli preganjati čarovnice.

Čarovniški procesi so trajali do sred. 18. stol. cveteli pa so predvsem v 15. in 16. stol. Tako so leta 1515 v Ženevi v treh mesecih sežgali 5000 čarovnic. Iz priročnika za iskalce čarovnic se da dobiti lepi opisi duševnih bolezni; ravno v tem obdobju (poleg Hitlerjevih evtanazijskih pogromov) so duševni bolniki plačali najhujši krvni davek.

Ob koncu čarovniškega obdobja se položaj duševnih bolnikov ni bistveno izboljšal. Zapirali so jih med kriminalce, ker so tudi nje imeli za zločince, in so jih vklepali v mračne ječe, polne umazanine in smradu. Kazen je bila edino zdravilo. Niso bili redki bolniki, ki so bili vklepani tudi po 20 let in več. V tistem času je tudi med zdravniki prevladovalo prepričanje, da je duševni bolnik posebne vrste človek, ki ne občuti bolečine, lakote, mraza in podobnih nepravil. Menili so celo, da vse to zelo zdravilno učinkuje, zato so si izmislili polno mučilnih naprav, ki so jih uporabljali za »zdravljenje« duševnih bolnikov.

Začetek konca tega obdobja pomeni leto 1739, ko je francoski psihiater Pinel prvim 45 bolnikom snel okove. Zaradi tega bi ga zdravi sodržavljani skoraj ubili. Njegov učenec Esquirol je učiteljevo delo nadaljeval in v psihiatrijo vnašal prepričanje, da je treba bolnike udobno namestiti, biti do njih ljubeznivi, jim preskrbeti primerno delo in razvedrilo. Ta stališča so se začela širiti po vsej Evropi; že v naslednjem veku je bil znan dober odnos do bolnikov v Španiji, kamor so ga prinesli Arabci. Muslimanski svet ni poznal okrutnosti v psihiatriji.

Vzporedno s humanizacijo psihiatrije je napredovalo tudi poznavanje duševnih bolezni. Začeli so iskati vzroke predvsem v možganih. Prvi dokaz za to je bila progresivna paraliza, duševna bolezen, ki jo povzroča spolna bolezen sifilis. Čedalje več duševnih bolezni je bilo opisanih in leta 1901 jih je nemški psihiater Kraepelin razvrstil in napravil red v psihiatriji.

Nadaljevanje prihodnjic